
Gnojno, st. 4, gm. loco, woj. kieleckie, AZP 91-65/11

Informator Archeologiczny : badania 32, 32-33

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Wewnątrz, poza fragmentami ceramiki i kości zwierzęcych, znaleziono liczne muszle szczeżui.

Wśród pozostałych obiektów osadniczych znajdowały się jamy zasobowe, pozostałości półziemianek, dymarek, palenisk, dołków posłupowych po konstrukcjach naziemnych oraz obiektów o funkcjach obecnie nieustalonych.

Wstępna analiza najmłodszych na stanowisku obiektów wskazuje, iż osadnictwo z okresu wpływów rzymskich mogło być dwufazowe. Usytuowanie obiektów z początków naszej ery pozwala umiejscowić osadnictwo tych czasów na szczycie wzniesienia i partiach stoku południowo-wschodniego, prawdopodobnie dochodząc do jeziora. Potwierdzeniem mogą być badania grupy płetwonurków z bydgoskiego klubu TRYTON, które największą ilość materiału zabytkowego (głównie z okresu wpływów rzymskich) zarejestrowały w strefie przybrzeżnej na południowy-wschód od szczytu wzniesienia. Stanowisko jest bardzo niszczone przez głęboką orkę.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Państwowym Muzeum Archeologicznym, Oddział w Biskupinie.

Badania będą kontynuowane.

Giebultów, st. 8, gm. Książ Wielki, woj. kieleckie, AZP 95-59 - patrz: środkowa i późna epoka brązu

Giecz, st. 21-22, gm. Dominowo, woj. poznańskie, AZP 54-32/224-225 - patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

GNOJNO, st. 4, gm. *loco*, woj. kieleckie, AZP 91-65/11

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada wczesnośredniowieczna

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 7 do 26 września przez mgr. Marka Nowaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego). Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 75 m².

Sytuacja stratygraficzna była zasadniczo taka sama, jak w jednostkach już przebadanych w 1997 roku. Poniżej warstwy ziemi ornej, o miąższości 25-30 cm, zalegała warstwa szaro-czarna, w przybliżeniu do poziomu 70-80 cm. Poniżej wystąpił jasnożółty piasek, do poziomu około 120-130 cm. Na tym poziomie mamy do czynienia z ostrą granicą z gliniastym, spłaszczonym utworem pochodzenia lodowcowego. Tylko na jednym z odcinków bezpośrednio poniżej warstwy ornej mamy do czynienia z miąższą na około 70 cm warstwą jasnożółtego piasku, poniżej której pojawiają się wspomniane utwory gliniaste.

Już w warstwie ornej znaleziono stosunkowo dużą ilość materiałów kultury pucharów lejkowatych, zarówno ceramiki jak i zabytków krzemiennych, podobnie jak w warstwie szaroczarnej i w jasnożółtym piasku, do poziomu ok. 90-100 cm. Obok zabytków neolitycznych znaleziono w warstwie szarocznego piasku fragmenty naczyń glinianych z okresu średniowiecza.

Odkrytych zostało 7 obiektów, których wypełniska dostarczyły skromnych ilości zabytków ceramicznych, krzemiennych i bryłek polepy. Były to obiekty owalne w rzucie poziomym (długość osi dłuższych nie przekraczały jednego metra), w profilu nieckowate, o miąższości rzędu 30-50 cm. Klasyfikacja kulturowa tych obiektów budzi pewne kontrowersje. Na podstawie wstępnej analizy materiałów zabytkowych z kulturą pucharów lejkowatych można zapewne wiązać 4 obiekty, z okresem wczesnośredniowiecznym I, natomiast 2 pozostają bez określenia.

Charakter materiałów zabytkowych, zarówno neolitycznych jak i średniowiecznych jest taki sam jak w sezonie ubiegłym. W sumie znaleziono około 2 tysięcy fragmentów naczyń glinianych (z czego około 70% wiązać można z kulturą pucharów lejkowatych), 155 zabytków krzemiennych, blisko 200 bryłek polepy oraz kilka zabytków wykonanych ze skał krystalicznych.

W materiałach neolitycznych wydzielić można takie formy naczyń jak: puchary lejcowate, flaszki z kryzą, grubościenną garnki, zapewne amfory. Ornamentyka jest typowa dla południowo-wschodniej grupy kultury pucharów lejcowatych. Spotykamy przede wszystkim zdobienia wykonywane stempelkiem, w postaci pasm, ciągłych lub przerywanych, poniżej krawędzi wylewu naczyń. Rzadko pojawia się kombinowany wątek pasma stempelkowego i poniżej, pasma zygzaków również odcisniętych stempelkiem. Spotykamy również ornamenty wykonane wielozębnymi stempelkami, tzw. grzebykowe. W sumie stan ceramiki pozwala roboczo datować osadę na wcześniejszy etap rozwojowy kultury pucharów lejcowatych, przed połową IV tys. call. BC (2700 conv. bc). Przemysł krzemienisty jest dość ciekawy ze względu na bardzo duży udział techniki łuszczeniowej, co jest cechą niezbyt typową dla południowo-wschodniej grupy kultury pucharów lejcowatych. Poza tym, w mniejszym zakresie, wykorzystywano technikę wiórkową. Surowcowo przemysł ten związany był głównie z zachodnią Małopolską (surowce jurajskie) choć mamy także pojedyncze zabytki z krzemienia świeciechowskiego, bałtyckiego i czekoladowego(?). Spośród typów narzędzi znaleziono tu dotąd tylko drapacze oraz wióry i odłupki retuszowane.

Ponadto z kulturą pucharów lejcowatych przypuszczalnie należy wiązać fragmentarycznie zachowany topór kamienny.

Materiały wczesnośredniowieczne są zachowane stosunkowo dobrze. Są to głównie garnki o esowatym profilu, zdobione charakterystycznymi, falistymi pasmami w partii największej wydętości brzośca.

Materiały i dokumentacja znajdują się w PSOZ w Kielcach.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

Golasze – Puszcza, st.1, gm. Wysokie Mazowieckie, woj. łomżyńskie, AZP 41-80- patrz: wczesna epoka brązu

GRZYBÓW st. 23, gm. Słubice, woj. płockie

- osada kultury pucharów lejcowatych (neolit)
- osada kultury mierzanowickiej (wczesna epoka brązu)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Krzysztofa Gowina (Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi). Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 4 arów.

Stanowisko zostało odkryte podczas badań AZP w 1997 r. i w tymże roku podjęto badania. Dr Małgorzata Rybicka przeprowadziła badania na powierzchni 375 m².

W trakcie tegorocznych prac odkryto około 3100 fragmentów ceramiki kultury pucharów lejcowatych, około 240 fragmentów ceramiki z wczesnej epoki brązu oraz około 180 krzemienia i nieliczne bryłki polepy. Ceramika kultury pucharów lejcowatych łączona jest z wczesną fazą wiórkową tej kultury. Ceramika z wczesnej epoki brązu nawiązuje do kultury mierzanowickiej (ceramikę określiła dr Małgorzata Rybicka). Wśród krzemienia dominuje krzemień czekoladowy, stwierdzono także krzemień narzutowy oraz pojedyncze egzemplarze świeciechowskiego i wołyńskiego.

Materiały znajdują się w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.

Badania będą kontynuowane.

GWOŹDZIEC, st. 2, gm. Zakliczyn, woj. tarnowskie, AZP 106-64/27

- osada kultury ceramiki wstęgowej rytej (wczesny neolit)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 24 sierpnia do 23 września przez mgr Agnieszkę Kukulę (Muzeum Okręgowe w Tarnowie). Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 170,5 m².